

קדן אור בודדה

התודעה הספורטאית של אזרחי ישראל הגיעה לשיא שלא ידעה כמותו. מחזור הצופים בתחרויות הספורט השונות גדל בקפיצות נחשניות, ועמו גדלו גם סכומי הכספים שזרמו לעסקי הספורט השונים. אלא שלא היה כל יחס בין גידול רמת ההתעניינות הפאסיבית בספורט, לבין רמתו של הספורט הישראלי עצמו.

שוב, כמו בשנה הקודמת, היו השמות הבולטים ביותר בעולם הספורט הישראלי — שמותיהם של ספורטאים ועסקנים, שהתפרסמו לא בשל הישגיהם הספורטאיים, אלא בשל השערוריות שהיו קשורות בהם. הן שערוריות לא היו חדשות. הן היו המשך ישיר למחלתו הישנה של הספורט הישראלי: מיסחוריות ומפלגתיות, עובדה שחיבלה בספורט לכל שטחיו.

דניאל שמואלביץ', כדורגלן הנבחרת הלאומית ומכבי חיפה, המשיך במסורת של חיפוש קאריירה במיגריס כדורגל זרים, נטש את אגודתו למרות הלחץ הציבורי שהופעל עליו, הצטרף לקבוצת הכוחסיוני באוסטריה, **ישעיהו אלון**, כדורגלן מכבי פתח תקוה, היה במשך שבועות רבים בכותרות בקשר לפרשת-שחיתות הסרת-תקדים של עסקי-שחוד ומכירות משחקים בליגה הלאומית. **אריה סריג**, נשיאה החדש של התאחדות לכדורגל, שישב בראש ועדת-חקירה

רה לביורר פרשיות שחיתות אלה, היה אחראי להוצאת מסקנות חריגניות, שהביאו את הליגה הלאומית אל אולמי בתי-המשפט האזרחיים, ואל מבוי תוהו, שאינו מאפשר את חדוש המשחקים בזמן לעונה הנוכחית. **ג'וליה מאנדי**, מאמנה של הנבחרת הלאומית בכדורגל, נאלץ לפרוש מתפקידו אחרי שסיים תקופת-שרות בת חמש שנים, שבסופה היתה הנבחרת באותה רמה בה היתה כאשר הגיע מאנדי לארץ. כל מופעיה הבינלאומיים של הנבחרת השנה הסתיימו בתבוסות.

בענף הספורט הפופולארי ביותר במדינה, הכדורגל, היה רק שם אחד שהיה קשור בגורם חיובי. היה זה **שמעון כהן**, כדורגלן הצעיר של קבוצת שמשון תל-אביב, השחקן הבולט ביותר בין דור הכדורגלנים הצעיר. שמעליה היה סמל לדור חדש, שתפס את מקומם של הכדורגלנים ההתיקים, שפרשו מהספורט.

בענפי ספורט אחרים נמשכה גם השנה פעילות שיגרתית אפורה וחיוורת, שלא הולידה עדיין כל אלימים חדשים. גם פעילות זאת הגיעה למשבר הסרת-תקדים עקב תביעתו של מרכז הפועל, בראשותו של המזכיר **יוסף עינבר**, לבטל את משטר הטיפי-טיפסי בהתאחדות לספורט. משבר זה, שאיים לפגוע את הספורט במדינה לשני אירגונים, השתתק בינתיים, יצוף ויעלה מחדש בשנת תשכ"ד.

היה רק ספורטאי אחד שייצג השנה את הספורט הטהור — האתלט הצנום **יאיר סאני טילב**. הוא סימל בדמותו את המסירות הספורטאית, ההתמדה, כוח הרצון והשאתנות, בעזרתם הצליח לשבור במשך תשכ"ג שורה של שיאים ישראליים בריצות למרחקים בינוניים. פאנסי, שהתמסר לענף-ספורט שאינו מבטיח גדולות לעוסקים בו, היה עם סיום השנה אחת מקרני-האור הבודדות במיגריס-הספורט בארץ, ספורטאי המתקדם מהישג להישג, המהדה גם את תקוותה הגדולה של האתלטיקה הקלה הישראלית במסלולים הבינלאומיים.

צעיר

רות מולצינסקי

גידים ואופנה

סנים רבות היו לנוער הישראלי בשנת תשכ"ג — יפות ומכוערות, מלככות ומבחילות, מושכות ודוחות.

בסוף השנה עקבה המדינה במורא מרותק אחרי הידיעות על מעשיו של סטודנט בשם **לוי נויפלד**, החשוד בפרשת רציחות-העוזים. נויפלד, קורבן השואה, היה ביטוי כוחות-ההרס הגלומות בדור שרבים מכינו עברו ועוועים נפשיים עמוקים בנכר.

בראשית השנה יצרו דוחק הצברים, ה' ידועים כחסרי-תסביכים, כמה ידיעות שהד' אינו לא פחות. **אסי דיין** הצעיר, בנו של שר-החקלאות, וחברו סחבו סכומי-כסף, הצ' טיידו באקדח, יצאו למסע-הרפתקות בעולם שנפתחים בבית-סוהר קפריסאי. כעבור חוד' שנים סחב נער חיפאי בשם **נושיה פריי** ש' את סירתו של דייג זקן, יצא לים ה' פתוח, העמיד את המדינה על רגליה בחיפוש' שים אחריו, הנשיא את עצמו על המדינה. למחרת היום נאשר ניסה למכור את טיפירו באלפי לירות.

הדמית יראנית של השנה היה: הימאי **צבי גל**, ששחה לעבר אוניה נוסושה, ירד עימה למצולות. הוא סימל במיתו תכונה המאפיינת את הנוער העברי, היובית ושלי' לית כאחת: הנכונות לזנק קדימה, להסתכן, להעז, ללא חישובים, ולעיתים ללא שקול.

פניה של נערה יפהפיה הזכירו למדינה כי יש לה נוער טוב, המוכן להיענות ליוזמה חיובית, לפעול למען הסוב, נגד הרע. ערב הדיון על המימשל הצבאי בכנסת, כאשר התארגנו בני-נוער באופן עצמאי כדי לקחת חלק במאבק, הנציח הצלם צעירה כלתית מפלגתית מכפר-סבא, **ניבה גריל**, נושאת סמל האי. ניבה וחבריה, רובם תלמידי תיכון בני 17 ו-18, סימלו את היוזמה הפוליטית הספונטאנית הראשונה שיצאה מקרב הנוער עצמו מזה זמן רב.

ניבה לא היתה הצעירה היחידה שהזכיר למדינה כי חי בה נוער ערבי, אשר יש לשלבו בחיי ישראל. בדרכה שלה עשתה זאת יפהפיה שניה — **שריף אברהים**, הערבית הראשונה שהשתתפה אי-פעם בתחרות-יופיו ישראלית.

חוקי נירנברג

בויאט-נאם שרפו את עצמם נזירים בודהיסטים מגולתי-ראש, כאות מחאה על הכפייה הדתית הגוברת והולכת של השלטון הקאטולי. בישראל לא שרף את עצמו איש — אולם הכפייה הממאירה, הפושטת במדינה כסרטן, גרמה לתופעות-מחלה אחרות. במשך כל השנה נמשכה האופניסבה הדתית בכל המישורים.

המישור הראשון היה ממשלתי. העסקנים הדתיים לקחו חלק בכל האירועים המדיניים — החל בסילוק בן-גוריון, כלה בקיום המימי של הצבאי. עבור כל שרות גבו מייד את ליטרת-הבשר, בצורת נתח נוסף של כפייה. השנה החלה בפרשת **הבני-שנייה הצעיר** סף במסוסי אילעל, והיא נסתיימה בפרשת המיטבח הלא-כשר באוניה שלום. תוך כדי כך ערכו החזירים נדידה כללית מאזור ל-אזור במדינה, בעקבות חוקי-איסור-גידול החזיר שניכנס לתוקפו המביש. פרשת החר'טה של בני ישראל היוותה גולת-הכותרת של ההסתערות הדתית.

איך נוצר הכוח הדתי, במישור זה, הוכח השבוע על-ידי פרשה שהעלתה צחנה: פר' שת **יהודה שפילג**, סגן מנהל משרד הבריאות, שנאשם בעיקשת-שחוד אדירה, וש' טען כי לא לקח את השוחד לצרכיו הפר'טיים, אלא למימון המפלגה הדתית, החול'שת על משרד-הבריאות. בסוף תשכ"ג התי'גבר החשד כי קיימת קנוניה מפלגתית לטישטוש הפרשה וכי מנגנון המדינה גויס לשם כך.

המישור השני היה ברחוב, שם גבר גל האלימות הדתית. מהומות-השבת החרידו את המדינה, כאשר התנפלו בריונים דתיים בירושלים על נכה חסרי-ישע, שנסע בשבת, היכוחו מכות-רצח בקביו שלו. אבנים הומטרו על אוטובוסים, גרמו לתקריות בינלאומיות. ובימים האחרונים לא תשכ"ג הגיעה האלימות לשיאה עם ההתנפלות על המוסדות הנוצריים — התנפלות שעוררה רעש עצום בעולם, ושהזכירה במקצת את ליל-הבדולח הנאצי.

אולם הלחץ הדתי מעורר לחץ נגדי, שגם הוא החל השנה לקרום עור וגידים. הודות לו, עבר מרכז-המערכה בחודשי תשכ"ג לאולם בית-המשפט. בו נערכה שורה ארוכה של מיבחנים. הדתיים עשו נסיון נועז להשתמש בבית-המשפט כדי להוציא ילדים מידי אביהם-מולידים, **ראובן שמואל**, יליד-כורדיסטאן, שהחליט לחנכם בבית-ספר נוצרי. הם נחלו מפלה ממארת במשפטה של **הנרייטה פונקיש-זוינגר**, כאשר בית-המשפט העליון ציחה לרשותם את נשואיה, שנערכו בקפריסין. היה זה ניצחון הינאי למניעת כפייה דתית.

המאבק המשפטי העיקרי נערך ביוזמת אוסבאלד **(האהה דניאל)** רוסאיון, יהודי שהתנצר, שעמד על זכותו לקבל אורחות אוטומאטית בתור בן העם היהודי. בקשה זו נדחתה על-ידי בית-המשפט במסקידין שעורר ביקורת ציבורית רחבה. תוך כדי כך הוסנתה תשומת-הלב הציבורית לעובדה נשכחת: כי החוקים המרכזיים בישראל (בגון חוק השבות, חוק האזרחות, ועוד) מפלים בין אדם לאדם על-פי הנחיות של גזע ודת.

האיש שסיכן את מעמדו כדי לבטא אמת זו היה השופט העליון **חיים כהן**, שזכה הודות לכך בתואר איש-הדת של תשכ"ג. כהן, בחורי-ישיבה לשעבר, שוכח לתואר איש-השנה תש"ג בגלל עמדות פוליטיות שליליות ביותר, קנה השנה את עולמו כאשר הכריז בסף מלא על עובדה שבטואה קודם לכן רק מעל עמודי העולט הזה: שאין הכול עקרוני בין חוקי-נירנברג ובין חוקי-האישות הנהוגים בארץ.

הסערה שקמה סביב כהן רק הוכיחה כי פגע בנקודה העדינה ביותר. הוא הושמך בכנסת, חי"כ נכבד תבע לגרשו מן הארץ, מפלגות דרשו להעמידו לדין פלילי, לסלקו מכס המשפט. כך הובלט ניגוד יסודי ואמיתי: הניגוד בין חוק ההלכה, שהוא דיקטטורי ווטואליטארי מטבעו (באשר הוא נובע מכוח עליון, אינו ניתן לשינוי על-ידי הציבור), לבין החוק הממלכתי הדמוקראטי, הנובע מרצון האזרחים החופשיים, ושהציבור יכול לשנותו בכל עת. בסוף תשכ"ג שוב לא נותר ספק כי השנים הבאות יראו התנגשות חזיתית בין המחנה הדתי והחילוני — התנגשות שקשה היה לחזות מראש את ממדיה ואת מידת אלימותה.

מי היה הצעיר של תשכ"ג? הרפתקן חסר-מעצורים כמו פליישר הצעיר, או צעירה מצפונית כמו ניבה גריל? הטיפוס האופייני של הישראלי הצעיר היה אי-ישם בין שני הקצוות — מוכן-לשרות אך גם רודף-בידור, בעל אופי חיובי אך רחוק מחיי-חלוץ. הוא הינצח, שוב במיקרה, על-ידי צלם שחיפש נערה שתסמל את הצעודה. הוא כיוון את מצלמתו לעבר סגן-מישנה יפהפיה, **רות מולצינסקי**, בת של רופא שופעת כוח-חיים ואופי טוב. רות, קצינה-לדוגמא ואהובה על הכל, שוחררת מן הצבא, הפכה דוגמנית, יצאה לתצוגות בחו"ל — וכך סימלה בצורה מושלמת את הסינטזה בין היגוריים המתרוצצים בלבו של הדור החדש.

ניבה גריל וחבריה בהפגנה למען ביטול המימשל הצבאי